

**РОСТОВІ ПРОЦЕСИ БОБІВ СОРТУ ВІНДЗОР БІЛИЙ
ЗА ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ
РЕГУЛЯТОРАМИ РОСТУ**

І. В. Кука, С. В. Пида

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: irina.kuka.95@chem-bio.com.ua

Боби – високоврожайна зернобобова культура, яка утворює симбіоз з бульбочковими бактеріями і накопичує у ґрунті біологічний азот. У результаті цього поліпшується живлення рослин, підвищується їх продуктивність, зростає якість сільськогосподарської продукції. Це одна з найдавніших культур світового землеробства, яка є високопоживним концентрованим кормом. Маючи високу стійкість до вилягання, боби є цінним компонентом у сумішках однорічних трав [1]. Збільшення площ вирощування культури відкриває шлях до розв'язання питання дефіциту рослинного білка, що є актуальною проблемою в Україні.

Одним із сучасних напрямів підвищення урожайності та якості продукції рослин бобів є впровадження у сільськогосподарське виробництво енергозберігаючих технологій із застосуванням регуляторів росту рослин (РРР), що є екологічно та економічно вигідним і досить ефективним елементом агротехнологій. Вони відновлюють родючість ґрунту за рахунок збільшення розмірів кореневої системи та активізації ризосферної мікрофлори, збільшують кількість стебел в кущі і активізують формування генеративних органів [2].

З огляду на це, метою роботи було встановити вплив РРР природного походження, Емістиму С та Агростимуліну на ростові процеси бобів сорту Віндзор білий. Польові дослідження заклали на ділянках агробіолабораторії Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка 21 квітня 2016

**Фізіолого-біохімічні аспекти адаптації організмів
та дослідження біорізноманіття**

року. Боби вирощували згідно агротехніки, яка характерна для зони Лісостепу України. Площа облікової ділянки становила 4, 22 м², норма висіву – 400 тис. штук на 1 га., ширина міжряддя 45 см.. У контрольному варіанті насіння зволожували водою, а у дослідних – Емістимом С та Агростимуліном 2 мл/л з розрахунку 2 % від маси. Дослід включав чотири повторності. Протягом вегетації рослин проводили фенологічні спостереження, що включали візуальну оцінку стану посівів, визначення фізіологічних показників.

Встановлено, що передпосівна обробка насіння РРР інтенсифікувала ростові процеси у бобів протягом онтогенезу. У фазі плодоношення висота стебла досліджуваних рослин, насіння яких обробляли регуляторами росту Емістимом С і Агростимуліном, була на 16 та 20 % вища, порівняно з контролем. Показник кількості листків на рослині є одним із критеріїв росту рослин. За використання Агростимуліну виявлено тенденцію до зростання зазначеного показника на 52 та 34 % у фазах початку утворення бобів та зеленого бобу. Передпосівна обробка насіння Агростимуліном збільшила наростання сирі маси рослин у фазі початок утворення бобів на 64 % порівняно з контролем (50,89±5,19), сирі маси кореня – 85 % (контроль – 5,49±0,78). Монообробка насіння Емістимом С істотно не впливала на вищезазначені показники.

Отже, РРР Емістим С та Агростимулін позитивно впливають на ростові процеси бобів сорту Віндзор білий, але за показниками росту більш ефективним є Агростимулін. Застосування біологічно активних речовин в агротехніці вирощування бобових культур є складовою частиною заходів досягнення стабілізації, біологізації та вищої продуктивності агроєкосистем [2].

Література

1. *Лихочвор В. В.* Рослинництво: Технологія вирощування сільськогосподарських культур: навч. посібник / В. В. Лихочвор. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 800 с.
2. *Пономаренко С. П.* Створення та впровадження нових регуляторів росту рослин в агропромисловому комплексі України [Текст] / С.П. Пономаренко // Фізіологія рослин в Україні на межі тисячоліть. Том. 1. — Київ, 2001. — С. 375—378.